

راهنمای پژوهش دربارهٔ جناب ابوطالب علیه السلام - مهدی مجتهدی

فصلنامه تخصصی مطالعات قرآن و حدیث سفینه

سال دوازدهم، شماره ۴۸ «ویژه حضرت ابوطالب علیه السلام»، پاییز ۱۳۹۴، ص ۶۵ - ۹۶

راهنمای پژوهش دربارهٔ جناب ابوطالب علیه السلام

مهدی مجتهدی *

چکیده: یکی از مهمترین مراحل پژوهش، تدوین ادبیات آن موضوع است. از این رو برای سامان یافتن پژوهش‌های جدید دربارهٔ جناب ابوطالب بن عبدالمطلب، پدر بزرگوار حضرت علی علیه السلام، نیز به راهنمای تحقیق نیاز است. در نوشتار حاضر که بیش از ۲۵۰ منبع را شناسانده، کوشیده شده تا تمامی آثار مرتبط و مستقل دربارهٔ این شخصیت شناسانده شوند. همچنین برای نخستین بار مراجع مهم شرق شناسان در این موضوع، از قبیل مقالات دائرةالمعارفی، معرفی شده‌اند.

کلیدواژه‌ها: ابوطالب بن عبدالمطلب، کتابشناسی، پژوهش، مسلمانان، خاورشناسان.

تدوین ادبیات تحقیق یک موضوع، جزء لاینفک پژوهش درباره آن موضوع است. با توجه به تخصصی شدن علوم، این مهم، یعنی منبع‌شناسی ضرورتی دو چندان می‌یابد. از سویی تدوین این راهنمای پژوهش در حوزه تاریخ اسلام و به خصوص شخصیت‌های مشهور آن تاحدودی دشوار است. این نکته وقتی پیچیده‌تر می‌شود که شخصیتی تاریخی موضوع مباحث کلامی و مانند آن نیز باشد. جناب ابوطالب بن عبدالمطلب علیه السلام، عموی رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و پدر حضرت علی علیه السلام، یکی از بهترین نمونه‌های چنین شخصیت‌هایی هستند. با عنایت به اینکه در طول تاریخ اسلام، بحث ایمان ایشان مورد تردید برخی از نویسندگان قرار گرفت، افزون بر شرح زندگانی وی، دامنه گسترده‌ای از آثار در دفاع از جناب ابوطالب علیه السلام پدید آمد تا ثابت شود که این بزرگوار مشرک از دنیا نرفته است.

بزرگانی اقدام به شناساندن آثاری کرده‌اند که درباره ابوطالب علیه السلام نوشته شده است. در راس همه مرحوم آقا بزرگ تهرانی با کتاب *گرانقدر الذریعه* قرار دارند. در مجلدات مختلف این کتاب به آثار مستقل در مورد ابوطالب اشاره شده است. به خصوص در جلد دوم ذیل *ایمان ابوطالب*. همچنین در تحقیقات استاد مرحوم سید عبدالعزیز طباطبائی که با عنوان *اهل البيت علیهم السلام فی المكتبة العربیة* منتشر شده است و چندین اثر دیگر، می‌توان آثاری را یافت که برخی از آنها چاپی هستند و بسیاری به صورت نسخه‌های خطی و چه بسا نایاب و حتی مفقود هستند.

در کنار این منابع، کتابشناسی‌های مستقلی نیز برای حضرت ابوطالب تاکنون منتشر شده است. عبدالجبار الرفاعی در کتاب ۱۲ جلدی *معجم ماکتب عن الرسول و اهل بیت صلوات الله علیهم* در واژه‌های ایمان و ابوطالب کتب چاپ شده را

می‌شناساند. عبدالله صالح المتفکی در مجله تراثنا در مقاله‌ای با عنوان «معجم ما الف عن ابی طالب علیه السلام» به معرفی کتب نشر یافته پیرامون جناب ابوطالب علیه السلام پرداخته است. این کتاب شناسی مجدداً در ویژه‌نامه مجله المرشد چاپ شده است. ناصرالدین انصاری قمی نیز در نوشتاری که دو بار به صورت مقاله و یک بار ضمن یک کتاب منتشر شده، به کتابشناسی در مورد جناب ابوطالب علیه السلام اقدام کرده است.^۱

در نوشتار حاضر، آثار مستقل معرفی شده‌اند و امید است در مجالی دیگر کتاب‌های مشتمل، که بخشی از آنها دربارهٔ حضرت ابوطالب است، معرفی شوند. برای نمونه می‌توان یاد کرد از علامه سید جعفر مرتضی عاملی، که در مجموعه بزرگ ۳۵ جلدی الصحيح من سیره النبی الاعظم (قم: دارالحدیث، ۱۳۸۵) به اشکال مختلف از جناب ابوطالب علیه السلام سخن گفته و این منبعی قابل توجه است. همچنین الشیخ عبدالله الحسن در مناظرات فی العقائد و الأحکام (ج ۲، قم: خانه کودک، نشر بلاغ، چاپ اول، قم، ۱۳۷۷ ش. ج ۱، ص ۳۵۹-۳۸۴) که در بخشی با عنوان «أبوطالب علیه السلام مؤمن قریش» چهار مناظره با عناوین زیر آورده است: «مناظره عبدالله بن عباس مع بعضهم فی ایمان أبی طالب علیه السلام»، «مناظره السید محمد جواد المهری مع الأستاذ عمر الشریف فی مسألة ایمان أبی طالب علیه السلام»، «مناظره الشیخ محمد الاشتهاردی مع بعضهم فی ایمان أبی طالب علیه السلام» و «مناظره السید علی البطحائی مع الشیخ عبدالله بن جحش فی مسألة ایمان أبی طالب علیه السلام».

ویژگی قابل توجه این منبع‌شناسی آن است که به پشتوانهٔ منابع گردآوری شده

۱. مجله آینه پژوهش ش ۲۱ (آبان ۱۳۷۲ ش)، مجله میراث شهاب (نشریه کتابخانه آیت الله مرعشی-قم) ش ۷۰ (زمستان ۱۳۹۱) ص ۱۳۳-۱۶۱، کتاب کتابشناسی اهل البیت علیهم السلام بوستان کتاب قم، ۱۳۸۸، ص ۱۷-۴۳.

در کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین علی علیه السلام مشهد - با همت و توفیق استاد محمد مجتهدی - بخش مهمی از آثار معرفی شده قابل دسترسی هستند. لذا آثاری که با علامت © مشخص شده‌اند در آن کتابخانه موجود است.^۱ سایر مواردی که در آن کتابخانه موجود نیست، بر اساس منابع دیگری استخراج شده است که برای رعایت اختصار، نام کوتاه موارد پربسامد در انتهای مشخصات منبع آمده و اطلاعات کامل آنها به شرح زیر است:

الذریعة

آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن؛ *الذریعة الی تصانیف الشیعة*، بیروت: دارالاضواء،

۱۴۰۳ق. = ۱۹۸۳م.

اهل البیت

طباطبایی، سید عبدالعزیز، *اهل البیت فی المکتبة العربیة*، قم: مؤسسه آل البیت علیهم السلام لإحياء التراث، ۱۴۱۷ق.

تذکره

سید حسن عارف نقوی، *تذکره علمای امامیه پاکستان*، اسلام آباد: امامیه دار التبلیغ، ربیع الثانی ۱۳۱۵ق. ترجمه محمد هاشم، در سال ۱۳۶۳ توسط مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان منتشر گردیده و نیز در مشهد از سوی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی در سال ۱۳۶۹ شمسی به چاپ رسیده

۱. مدیر کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین علی علیه السلام مشهد، آقای محمد مجتهدی از خوانندگان گرامی دعوت می‌کند تا اگر به منابع معرفی شده در این مقاله که در آن کتابخانه موجود نیست دسترسی دارند، به هر شکل ممکن به ایشان اطلاع دهند:

است. از همین چاپ اخیر ترجمه استفاده شده است.

تراثنا

منتفکی، عبدالله صالح؛ «معجم ما الف عن ابی طالب عليه السلام»، تراثنا، العددان ۶۳ و ۶۴ (رجب و ذوالحجّة ۱۴۲۱)، ص. ۱۶۳-۲۳۳.

کتابشناسی اهل بیت

انصاری قمی، ناصرالدین؛ کتابشناسی اهل البيت عليهم السلام، قم: بوستان کتاب قم، ۱۳۸۸. ص ۱۷-۴۳.

المرشد

فاضلی، حسین محمد علی، المرشد، العددان ۲۱ و ۲۲، ۱۴۲۹ق. = ۲۰۰۸م. این شماره از مجله ویژه‌نامه‌ای است با عنوان: ابوطالب عم النبي صلی الله علیه و آله و والد الوصی عليه السلام المؤمن قبل الاسلام و شامل مقالات و اشعار پیرامون جناب ابوطالب است. برخی از منابع، از این مجله استخراج شده‌اند. ویژه‌نامه مذکور با عنوان ابوطالب درفش یکتاپرستی توسط آقای حمید رضا آژیر به فارسی ترجمه شده و بنیاد پژوهش‌های آستان قدس مشهد آن را منتشر نموده است.

معجم

رفاعی، عبد الجبار؛ معجم ما کتب عن الرسول و اهل البيت صلوات الله عليهم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۱-
برخی از منابع این نوشتار به طور مستقیم از فهرست رایانه‌ای کتابخانه‌ها استخراج شده است، لذا در انتهای مشخصات منبع نام یکی از کتابخانه‌هایی که دارای آن منبع هستند، درج شده‌است. لازم به ذکر است که برای تمایز مقالات،

کلمه «مقاله» در انتهای مشخات مقالات ذکر شده است. همچنین بر اساس آنچه در کتابشناسی‌ها متداول است، منابع بر اساس نام مشهور پدیدآور مرتب شده‌اند و اگر نام پدیدآور مشخص نباشد، به جای آن، عنوان منبع در ترتیب الفبایی لحاظ می‌شود. همچنین اگر ناشر اثری مشخص نباشد «بی‌نا» و اگر تاریخ نشر آن مشخص نباشد «بی‌تا» درج شده است. کتاب‌هایی که برای مخاطب کودک یا نوجوان منتشر شده است، با کلمه «کودک» مشخص شده‌اند.

تمام تاریخ‌هایی که در این کتابشناسی آمده، هجری شمسی است، مگر خلاف آن قید شود.

در آخر باید اشاره شود که در اغلب فهرس مخطوطات کتابخانه‌ها یا در مقدمه متن مصحح نسخه خطی منتشر شده درباره جناب ابوطالب رضی الله عنه محقق به معرفی کتاب‌ها پرداخته‌اند. بی‌تردید این نوشتار قابل تکمیل است.^۱

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱. لطفا نظرات و نکات تکمیلی خود را به رایانامه نویسنده این نوشتار ارسال فرمایید.

۱. ابراشی، محمد عطیه
محمد فی بیت عمه ابی طالب
قاہرہ: مکتبہ عصر، ۱۹۸۰م.
<ترائنا
۲. ابراہیم، محمد زکی
عصمة النبی ونجاه ابویہ وعمہ وصحة
معجزاته حقیقة قطعیة الثبوت
قاہرہ ۱۹۷۲ م.
<ترائنا
۳. ابن حیون التمیمی (قاضی
نعمان)، نعمان بن محمد (م ۳۶۳ ق)
ایمان ابوطالب علیه السلام
< اعیان الشیعة، ج ۱۰ ص ۲۲۳
<منیہ الراغب فی ایمان ابی طالب، شیخ
محمد رضا طبسی ص ۳۴
۴. ابن طاووس، سید احمد بن موسی (م
۶۷۳ ق).
ایمان ابی طالب علیه السلام
<الذریعہ ج ۲ ص ۵۱۲
ابن طولون الصالحی الدمشقی، شمس
الدین محمد (م ۹۵۳ ق).
الروض التنزیہ فی الاحادیث التي رواها
ابوطالب عن ابن اخیه
تحقیق و استدراک محمد باقر محمودی،
قم: مجمع احیاء الثقافہ الاسلامیہ،
۱۰۰ ص.
۵. آذر دہدشتی، اسماعیل
ایمان ابوطالب
مجله تخصصی کلام اسلامی سال ۴
ش ۵۵، ۱۳۸۴
مقاله
آذری نژاد، اسماعیل
«ابوطالب بن عبدالمطلب»،
دانشنامه کلام اسلامی، جلد ۱، زیر نظر
جعفر سبحانی، قم: موسسه
امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۸.
مقاله
اردبیلی، سبط الشیخ (- ۱۳۵۷ ق).
۱۳
- ج ۱، ص ۴۱۴-۴۱۵.
©
«ابوطالب دانای قریش»
مجله صف ش ۹۱-۱۳۶۶ ش
<معجم
مقاله
«ابوطالب فریادگر توحید»
مسجد ش ۱۰۹ دی ۱۳۸۵
مقاله
ابوطالب کفیل الرسول
بیروت ۱۹۹۱ م. دارالاسلامیہ ص ۲۳
مجموعه سیره الصحابه الاخیار ش ۱
©
کودک
ابوطالب و قصیده اللامیة
تحقیق و جمع محمد مهدی صباحی
کاشانی، بیروت: امجاد، ۱۴۳۲ ق.
۱۱۸ ص.
©
آذر دہدشتی، اسماعیل
ایمان ابوطالب
مجله تخصصی کلام اسلامی سال ۴
ش ۵۵، ۱۳۸۴
مقاله
آذری نژاد، اسماعیل
«ابوطالب بن عبدالمطلب»،
دانشنامه کلام اسلامی، جلد ۱، زیر نظر
جعفر سبحانی، قم: موسسه
امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۸.
مقاله
اردبیلی، سبط الشیخ (- ۱۳۵۷ ق).
۱۳

١٤. ابوطالب صلوات الله و سلامه عليه شيخ المؤمنين و شفيعهم: سيرة سيدنا و مولانا ابي طالب... (عراق)، بي نا، بي تا، ١٠٠ ص. ©
١٥. الازدى المهلبى البصرى، ابي الحسن بن هلال (بالال) بن ابي معاويه (قرن ٤ ق) ايمان ابوطالب عليه السلام (البيان عن خبرة الرحمن فى ايمان ابي طالب و آباء النبي) <الذريعة ١٧١/٣ ازهرى اللاذقى، سليمان بلوغ المارب فى نجاة آباءه عليهم السلام و عمه ابي طالب ©
١٦. <اهل البيت ص ٧١ ش ١٣٨ اسير، محمد على ابوطالب بطل الاسلام الخالد بيروت: دارالثقلين مؤسسة البلاغ، بي تا، ١٨٩ ص. ©
١٧. چاپ ديگر: ابوطالب عملاق الاسلام الخالد لبنان: دارالاصالة، ١٤١١ ق. ١٨٢ ص. ©
١٨. اسدى، شيخ فيصل ابوالائمه الاطهار سيد البطحاء ابوطالب عليه السلام بيروت: مؤسسسه الاندلس للمطبوعات ٦٤٧ ص ©
١٩. <تراثنا اسلام ابي طالب نجف: لجنة رد الشبهات فى مؤسسة الغرى للمعارف الاسلامية، ١٤٢٦ ق. ١٦ ص. ©
٢٠. اشعري قمى، ابي القاسم سعد فضل ابي طالب و عبدالمطلب و عبدالله ابي النبي صلى الله عليه و آله و آله <الذريعة ج ١٦ ص ٢٦٥؛ رجال النجاشى ص ١٧٧ آل سيد على خان، سيد عبد الكريم واقع ابي طالب المومن <ابوطالب و بنوه ص ٤١٤ آل طعمه حائرى، سيد عبدالحسين ترجمة حياة ابي طالب <طبقات اعلام الشيعة، ج ١٥، بيروت: دار احياء التراث العربى. آل مسروح المظفر، احمد بن عقيل ابوطالب ©
٢١. <تراثنا آل نوح، كاظم نجاه ابي طالب مؤلف طرق حديث الائمه قريش و فى بعضها من بنى هاشم ص ٩٤ امينى، عبدالحسين احمد الغدير <الذريعة جلد ٧ ص ٣٣٠ - ٤١٢ و ج ٣٨ - ٢٩ پيرامون جناب ابوطالب بحث نموده اند ©
٢٢. به جهت اهميت، اين بخش كتاب الغدير به صورت مستقل چاپ و ترجمه شده

- است.
- ۲۵/۱. ابوطالب حامی الرساله بی نا، بی تا. ۱۲۰ ص.
- ©
- ۲۵/۲. ابوطالب مظلوم تاریخ مترجم انتشارات بدر، تهران، بهار ۱۳۵۹، ۱۹۶ ص وزیری
- ©
- ۲۵/۳. ابوطالب حامی الرسول اعداد و تحقیق محمد حسن شفیعی شاهرودی قم موسسه میراث النبوه ۱۴۳۱ق، ۱۵۲ ص رقعی
- ©
- ۲۵/۴. ابوطالب حامی پیامبر تدوین تحقیق و ترجمه محمد حسن شفیعی شاهرودی، قم: موسسه میراث النبوه ۱۴۳۲ق، ۱۷۶ ص رقعی
- ©
- ۲۵/۵. ابوطالب مظلوم تاریخ ترجمه محمد فضل حق، کراچی: جامعه تعلیمات اسلامی، ۲۰۱۰م. ۲۶۸ ص
- ©
- ۲۵/۶. ابوطالب صحابی مظلوم تدوین عبدالعلی محمدی شاهرودی تحقیق محمد حسن شفیعی شاهرودی قم موسسه میراث نبوت ۱۴۳۲ق، ۲۷۱ ص رقعی
- ©
- ۲۵/۷. حاتمی، غلامرضا سرور قریش حضرت ابوطالب مظلوم تاریخ به روایت اهل سنت مشهد الماس شرق ۱۳۸۸. ۳۹ ص
- ©
- امینی، محمد هادی دیوان ابی طالب (که بیش از ۱۰۰۰ بیت می باشد) در مقدمه کتاب مواهب المواهب ص ۱۲ یاد شده)
- انصاری قمی، ناصر الدین «کتابشناسی حضرت ابوطالب علیہ السلام» آینه پژوهش، ش ۲۱، آبان ۱۳۷۲. ص ۸۹-۹۶. مقاله
- ©
- «کتابشناسی حضرت ابوطالب» میراث شهاب، شماره ۷۰، زمستان ۱۳۹۱ شمسی. مقاله
- ©
- انصاری هندی، خالد حیاة ابی طالب فی اثبات ایمان ابی طالب (اردو) <تراثنا انصاری، غلام حسین ابوطالب و اسلام ۲۹. ملتان انجمن ناصر الغراء ۱۹۶۷م. (اردو) <کتابشناسی اهل بیت ص ۴۰ ۲۹/۱. اوربدادی، محمدعلی ابوطالب مؤمن قریش در: موسوعة العلامة الاوردبادی. کربلاء: العتبة العباسية المقدسة، ۱۴۳۶، ج ۱۰ ص ۷-۱۳ اهل، عبدالعزیز سید ابوطالب ۳۰.

- بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۹۵۱ م. ۳۶
- سید البطحاء
با مقدمه آیت الله مرعشی نجفی
قم: دارالغدیر، ۱۹۸۹ م.
<تراثنا
- بن سالم، محمد بن عمر بن محمد
معروف به ابن الجعابی
اخبار ابی طالب
(ریحانه الادب ج ۷ ص ۴۴۳)
- بن علی، سید احمد بن صاحب بن هادی
مشهور به واعظ
ابوطالب ایمان ومواقف
<المترشد، ص ۴۳۶.
- بن وجیه، لیب
اسلام ابی طالب من خلال آیات
والاحادیث والاشعار والوقایع التاريخية
دمشق: بی نا، ۱۹۳۸ م.
<تراثنا
- بهادلی، علی
مواقف ابی طالب عقانده ام عاطفیه
قم: موسسه ام القرى للتحقیق والنشر
۱۴۳۲ ق. ۲۴۵ ص.
- بهرامیان، علی
«ابوطالب (عمران) بن عبدالمطلب»
ترجمه فرزین نگهبان، دانشنامه
اسلامیکا، زیر نظر ویلفرد مادلونگ و
فرهاد دفتری، ج. ۲، لیدن (هلند): بریل،
۲۰۰۸ م. (انگلیسی)
مشخصات اصل اثر:
- بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۹۵۱ م.
شیخ بنی هاشم (ابوطالب علیه السلام)
<الذریعه ج ۱۴ ص ۲۶۵
- ایمان ابوطالب علیه السلام
نسخه خطی در دانشگاه تهران
ش ۱۰۰۳۱/۲.
- کفهرست نسخه های خطی کتابخانه
مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران
ج ۱۷ ص ۵۲۸
- بحث فی اسلام ابی طالب عم النبی
نسخه در جامع کبیر در یمن، صنعاء
<مجله المورد مج ۳، ع ۲ س ۱۹۷۴ م.
ص ۲۰۵
- برزنجی الشافعی الشهروزی، محمد بن
عبدالرسول (م. ۱۰۳ ق.).
بغیة الطالب لایمان ابی طالب
<اهل البيت ص ۶۸ ش ۱۳۳.
- پر اساس نسخه کتابخانه مجلس
شورای اسلامی در حال تصحیح است.
توضیح: کتاب اسنی المطالب فی نجاة
ابی طالب تالیف شیخ احمد بن زینی
دحلان خلاصه این کتاب است.
- <ذیل: دحلان شافعی مکی
بصری التمیمی الحنبلی (-۳۷۵ ق.).
- ایمان ابی طالب علیه السلام
<الذریعه ج ۲ ص ۵۱۳
- بغدادی مدائنی، ابی الحسن علی بن
محمد بن عبدالله بن ابی سیف
اخبار ابی طالب وبنیه
(هدیه العارفین ج ۱ ص ۶۷۰) <تراثنا

- تهران: شبیرنگ، ۱۳۸۸.
 کودکی
 < کتابخانه آستان قدس رضوی، مشهد
 پتبالوی، محمدعلی
 ایمان حضرت ابوطالب
 (اردو) چاپ گوجرانواله
 < کتابشناسی اهل بیت ص ۴۰
 پور طباطبایی، سید مجید
 ابوطالب تجلی ایمان
 تهران: معاونت امور فرهنگی وزارت
 فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۳۷۲، ۱۸۶، ص
 رقیعی
 ©
- ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
- Abd al-Mu alib."
Encyclopaedia Islamica.
 Editors-in-Chief: Wilferd
 Madelung and, Farhad
 Daftary. Brill Online, 2015.
 ©
- بوهل، فرانتس (۱۸۵۰-۱۹۳۳م.)
 «ابوطالب»
 دانشنامه اسلام، ویرایش اول، زیر نظر
 هوتسما و دیگران، ج. ۱، لیدن (هلند):
 بریل، ۱۹۱۳-۱۹۳۶م. (انگلیسی)
 مشخصات اصل اثر:
- Buhl, Frants Peder William
 Meyer.
 "Abū ālib."
*Encyclopaedia of Islam, First
 Edition (1913-1936).* Edited by
 M. Th. Houtsma, T.W. Arnold,
 R. Basset, R. Hartmann. Brill
 Online, 2015.
 ©
- چاپ مجدد در:
- "Abū ālib."
Shorter Encyclopaedia of Islam,
 Edited by H.A.R. Gibb and
 J.H. Kramers, Leiden: E.J.
 Brill, 1953.
 ©
- ترجمه ترکی:
- "EBÛ TÂLIB"
iA [islam Ansiklopedisi], IV, 52.
 بیضون، لیبیب وجیه (-۱۹۸۰م)
 ایمان ابوطالب علیه السلام
 < معجم ج ۱
 پارسا، فاطمه (۱۳۶۲-)
 ابوطالب و خدیجه
 ۴۳
 ۴۴
- تهرانی، شیخ عباس
 الجواب الصائب عن شبهة ایمان
 ابی طالب
 < الذریعه ج ۵ ص ۱۷۰
 تهرانی، شیخ میرزا نجم الدین جعفر
 کافل الیتیم (ابوطالب، یا شیخ الابطح در
 ایمان ابیطالب)
 این کتاب در سال ۱۳۸۰ق. در مطبعه
 آداب نجف در ۲۲۰ صفحه چاپ شده
 است
 < الذریعه ج ۱۷ ص ۲۴۴
 جاوری پاکستانی نجفی، کاظم حسین
 اثیر

٥٦. مطلوب الطالب فى ايمان ابى طالب
(اردو)
<ترائنا
الجنىدى، ابراهيم بن محمود
ابوطالب المحامى الاول عن الدعوة
الاسلامية
<ترائنا
چشتى، صائم
عيون المطالب فى اثبات ايمان ابى
طالب ٢ جلد
لاهور: ١٤١٢ق. چشتى كتب خانه جهنگ
بازار فيصل آباد
جلد اول ٦٠٥ص، جلد دوم ٥١٧ص
رقعى
©
الحاج، حسن
«ابوطالب مأوى الرسول والرسالة»
مىقات الحج، العدد ١٨، رجب ١٤٢٣ق.
ص ١٦٤-١٢٢.
مقاله
حبيب، عبدالكريم
«اسنى المطالب فى شرح خطبه ابى
طالب»
مجلة الثقافة الاسلامية، دمشق، العدد
٤٥، ١٤١٣ق.
مقاله
حداد، على
ابوطالب... مومن باستحقاق
بيروت دارالمحججه البيضاء ١٤٢٩ق، ٩٥
ص رقعى
©
٥٧. حسن، محمد كامل (محامى)
ابوطالب عم الرسول (فى سلسلة عظمى
الاسلام ٩)
بيروت: المكتب العالمى
<اهل البيت ص ١٦ ش ١١.
حسنى الشامى الصنعانى، هاشم بن
يحيى بن احمد (م ١٥٨ ق).
ارشاد الهارب من صحة ايمان الاقارب
ايمان آباء الرسول وعمه ابى طالب
تحقيق عباس حميد كريم الزيدى، قم:
دار الغدير، ١٤٢٤ق. ٢٢٤.
©
حسنى، سيد نبيل
ابوطالب ثالث من اسلم
كربلاء: مكتبة العتبة الحسينية المقدسة،
١٤٢٩ق. ٢٠٦ص.
©
حسنى، سيد نبيل
«ناگفته هايى از تاريخ ابوطالب عليه السلام»
تحليل گزارش تاريخى خرگوشى (م
١٤٠٧ق).»
ترجمه و تلخيص عبدالحسين طالعى
فصلنامه تخصصى مطالعات قرآن و
حديث سفينه، سال دوازدهم، شماره ٤٧
«ويژه حضرت ابوطالب عليه السلام»، تابستان
١٣٩٤، ص ٦٢-٧٢.
مقاله
©
حسنين شيفته تاج الافاضل، مولانا على
اولين مداح رسول ﷺ حضرت ابو
طالب

۶۸. <تذکره، ص ۱۸۰
حسین شیفته تاج الافاضل، مولانا علی
کلام ابی طالب
<تذکره، ص ۱۸۰
۶۹. حسین بن سردار حسین، سید مرتضی
معروف به آقا قاسم صدر الافاضل
ابوطالب
مطبوع ۱۴۰۷
<تراثنا
۷۰. حسین شیرازی، مولانا سید خورشید
العرفان فی دلائل ایمان حضرت عمران
<تذکره، ص ۹۳
۷۱. حسینی آل مجدد شیرازی، سید حسن
«ابوطالب عم الرسول المصطفی مومن
بنی هاشم»
علوم الحدیث، العدد ۱، محرم - جمادی
الثانیة ۱۴۲۳ ق. ص ۸-۵۴.
مقاله
۷۲. حسینی الحنفی، احمد بن خیری پاشا بن
یوسف
ابوطالب کافل النبی و ناصره
<اهل البیت ص ۳۲۹ ش ۵۱۷ و ص ۱۶
ش ۱۲
<حنفی، احمد خیری
۷۳. حسینی الهمندی الله آبادی، علی کبیر بن
جعفر بن علی رضا بن فقیر الله
غایه المطالب فی ایمان ابی طالب
حسینی بغدادی، سید طالب مشهور به
خرسان
الباقوتة الحمراء فی ایمان شیخ البطحاء
مخطوط
<تراثنا
۷۴. حضرت ابوطالب دیدگاه مولوی ج ۳
نشریه پیام دین مشهد ۱۳۸۶ - ۲۸ ص
رقعی
©
۷۵. حضرت ابوطالب شخصیت بزرگ عالم
اسلام»
پیام انقلاب، سال چهارم، ش ۷۶.
مقاله
حقیقت ایمان حضرت ابوطالب
مرکز تحقیقات موسسه فاطمیه مشهد،
غنچه یاس بی تا - ۳۲ ص جیبی
©

۷۶. الحلفی المخزومی، کاظم
اسمی المطالب فی ایمان ابی طالب
نجم الاشراف ۱۳۵۹ ق
<ترائنا
حمزة، تامر محمد
«أبو طالب حصن النبوة»
بقیة الله، العدد ۲۳۹، رمضان ۱۴۳۲ ق.
ص. ۶۴-۶۷.
۷۷. حمزة، تامر محمد
«أبو طالب حصن النبوة»
بقیة الله، العدد ۲۳۹، رمضان ۱۴۳۲ ق.
ص. ۶۴-۶۷.
۷۸. الحموی، سید جمیل
[مدیر مسئول هفته نامه اسرار حلب]
القول الصائب فی اسلام ابی طالب
<المرشد، ص ۴۳۶.
۷۹. حمید سلیم گندمی
«عقد الانامل در اثبات ایمان ابوطالب -
میرزا ابراهیم بن ابی الفتح زنجانی»
فصلنامه تخصصی مطالعات قرآن و
حدیث سفینه، سال دوازدهم، شماره ۴۷
«ویژه حضرت ابوطالب (علیه السلام)»، تابستان
۱۳۹۴، ص ۱۶۵-۱۸۴.
- مقاله
©
۸۰. حنفی، احمد خیری
القصیده الغراء فی ایمان ابی طالب شیخ
البطحاء
تحقیق سید علی بن حسین خطیب
هائمی، کاظمیة: المطبعة الحیدریة،
۱۳۸۲ ق. ۹۳ ص.
۸۱. حنون، محمد بن عبدالسلام (- ۱۳۲۸ ق.)
اتحاف الطالب بنجاة ابی طالب
(مخطوط فی الرباط، الفهرست الثالث
۲۹۹۸)
[این کتاب خلاصه اسنی المطالب فی
نجاة ابی طالب است.]
<اهل البيت ص ۱۸ ش ۱۸
حیدر، نجم افتخار
«ابوطالب»
۸۲. دانشنامه جهان اسلام اکسفورد،
ویرایش اول، زیر نظر جان ال.
اسپوزیتو، ج ۱، انتشارات دانشگاه
اکسفورد. (انگلیسی)
مشخصات اصل اثر:
- Haider, Najam Iftikhar
"Abū ālib."
The Oxford Encyclopedia of the
Islamic World. Edited by: John
L. Esposito. Oxford University
Press, 2009.
- ©
۸۳. حیدری، تاج الدین
ایمان ابوطالب
(گجرات)
(تذکره ص ۶۴)
حیدری، مولانا تاج الدین
ایمان ابی طالب
(اردو)
<تذکره، ص ۶۴
۸۴. خزاعی نیشاپوری، شیخ محمد صاحب
کتاب الاربعون حدیثا عن الاربعین
منی الطالب فی ایمان ابی طالب
۸۵. حسینی الحنفی، احمد بن خیری پاشا
بن یوسف

و حکومت عربستان قصد اعدام مولف را داشت و عاقبت با پادرمبانی آیت الله حکیم از عراق و سران بعضی دول نجات پیدا کرد. کتاب چاپ‌های متعدد دارد و به زبانهای مختلف هم ترجمه شده است ۹۱/۱. ابوطالب مومن قریش، ترجمه سید حسین محفوظی [به فارسی]، قم: نشر حبیب، ۱۳۸۸. ©

۹۱/۲. ابوطالب مومن قریش، ترجمه [به انگلیسی]، قم: انصاریان، ۲۰۰۰م. ©
۹۱/۳. ابوطالب مومن قریش ترجمه اردو لاهور ۴۳۶ ص ©
<تراننا

۹۲. خورشید حجاز مدایح و مناقب ابوالائمہ حضرت ابوطالب - ۳۰ ص
<مشهد کتابخانه آستان قدس رضوی

۹۳. داداش نژاد، منصور
«ابوطالب بن عبدالمطلب هاشمی (۷۵ قبل بعثت / ۱۰ بعثت)»
دانشنامه سیره نبوی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ ج. ۱، صص ۳۸۶-۴۰۲.

۹۴. © دحلان شافعی مکی، شیخ احمد بن زینی (۱۲۳۱-۱۳۰۴ق.)

اسنی المطالب فی نجات ابی طالب - قاهره: مکتبة التراث والعلوم العربیة، بی تا، ۶۳ص. ©

۹۴/۱- تعلیق علی بن حسین الهاشمی، تهران مطبعة اسلامية، ۱۳۸۲ ق. ۶۴ ص. ©

۸۶. <الذریعه ج ۲۳ ص ۲۱۲
خزاعی، عبدالحسین
عطاءات ابی طالب دراسة عصریة لادلة حقیقیة مستوحاة من الكتاب والسنة تثبت ایمان ابی طالب سلام الله علیه
نجف: العتبة العلویة المقدسه، ۱۴۳۶ق. ۱۸۰ص.

۸۷. خزام الصیادی الرفاعی الحسینی، محمد بن حسن وادی بن علی
السهم الصائب لکبد من اذی اباطالب (الاعلام زرکلی ج ۶ ص ۹۴)
<تراننا

۸۸. خطیب المصری، شیخ محمد خلیل
-غایه المطالب فی شرح دیوان ابی طالب

۸۹. <اهل البيت ص ۳۲۹ ش ۵۱۸
خطیب، سید عقیل
ابوطالب الرجل المفتوی علیه
نجف؟: بی تا، ۲۰۱۴م. ۱۹۲ص. ©

۹۰. خلیفه شوشتری، محمد ابراهیم
ایمان ابی طالب وموقف الشیخ المفید منه
قم: کنگره هزاره شیخ مفید، ۱۴۱۳ق. ۲۰ص. ©

۹۱. خنیزی قطیفی، عبدالله
ابوطالب مؤمن قریش
قم: دار الغدیر، ۱۴۲۵ق. ۴۳۲ص وزیری.
در پی تالیف این کتاب، اتفاقاتی رخ داد

- ۹۴/۳- اعداد و تقدیم صالح وردانی،
قاهره: دار الهدف، بی تا. ۱۱۴ ص.
©
- ۹۴/۳- تحقیق و تعلیق حسن بن علی
سقاف، عمان (اردن)، دار الامام النووی،
۱۴۲۸ ق. ۱۵۲ ص.
- ©
- ۹۴/۴- ابوطالب چهره درخشان قریش
ترجمه فارس اسنی المطالب فی نجات
ابی طالب، ترجمه محمد مقیمی، تهران:
۱۳۷۱- ۷۶ ص
- ©
- ۹۴/۵- محمد نجم الدین علی صاحب
مدارس سنی دکن حیدر آباد ۱۳۱۳ ق.
-محبوب الرغائب ۳۳۵ ص (اردو)
<تراثنا
- ۹۴/۶- ترجمه مولوی حکیم مقبول احمد
دهلوی، هند ۱۳۱۳ (اردو)
<الذریعه ج ۴ ص ۷۸
- ۹۴/۷- اسنی المطالب فی نجاه ابی طالب
ترجمه
<الذریعه ج ۴ ص ۷۸
- ۹۴/۸- اسنی المطالب فی نجات
ابی طالب
ترجمه علامه صائم چشتی، لاهور: شبیر
برادرز، ۲۰۰۷ م. (اردو) ۲۸۰ ص.
- ©
- الدرة الغراء فی شعر شیخ البطحاء
جمع و تحقیق و شرح باقر قربانی زرین،
تهران: سازمان چاپ و نشر وزارت ارشاد
اسلامی، ۱۳۷۴. ۲۰۵ ص
©
- ۹۶- دقه، محمد علی بن محمد
ابوطالب عم النبی
مجله نهج الاسلام دمشق سال ۶ ش ۲۲،
۱۴۰۶ ق.
<معجم ج ۱
مقاله
- ۹۷- دیباجی، سهل بن احمد بن عبدالله (م)
۳۸۰ ق.)
ایمان ابی طالب علیه السلام
<الذریعه ج ۲ ص ۵۱۳
دیوان ابی طالب
- ۹۸- جمع و تعلیق دکتر عبد الحق عانی
لندن: دار کوفان، ۱۹۹۱ م.، ۲۲۴ ص
<تراثنا
دیوان ابی طالب
بمبئی: چاپ فیض رسن، ۱۳۲۶ ق.
<تراثنا
دیوان ابی طالب
- ۱۰۰- جمع و تحقیق یونس بن احمد سنجاری
(رساله دکترای)
<تراثنا
دیوان ابی طالب
- ۱۰۱- تهیه و تنظیم ابراهیم منینی بعلبکی
در چهار فصل
<تراثنا
دیوان ابی طالب
- ۱۰۲- جمع و تحقیق و تعلیق شیخ علی... الزواد
<تراثنا
دیوان ابی طالب
- ۱۰۳- نسخه‌ای در لیبزیک به شماره ۵۰۵
(رفاعیه ۳۳) موجود است و نسخه‌های
دیگری هم دارد.

حدیث سفینه، سال دوازدهم، شماره ۴۷

«ویژه حضرت ابوطالب علیه السلام»، تابستان
۱۳۹۴، ص ۱۲۰-۱۴۹.
مقاله

©

۱۱۰. روبین، یوری (۱۹۴۴ - م.)
«ابوطالب»

دانشنامه اسلام، ویرایش سوم، زیر نظر
فلیت و دیگران، جزء ۲۰۰۹-۲، ص.
۴۲-۴۴، لیدن (هلند): بریل، ۲۰۰۷- م.
(انگلیسی)

مشخصات اصل اثر:

Rubin, Uri.
"Abū ālib."
Encyclopaedia of Islam,
THREE. Edited by: Kate Fleet,
Gudrun Krämer, Denis
Matringe, John Nawas, Everett
Rowson. Brill, 2009-02, pp. 42-
44.

مقاله

©

۱۱۱. روحانی، علی
المواهب فی ایمان ابی طالب
[دستنویس بوده و احتمالاً هنوز چاپ
نشده است]

«اختران فضیلت ج ۱، ص ۴۰۹»

روضاتی، سید احمد

۱۱۲. «ساقی زائران خدا و نگهبان رسول
خدا»

روزنامه اطلاعات ۲۵ و ۲۶ / ۱۳۷۰ / ۱۳۷۰

مقاله

<تراننا

دیوان ابی طالب

۱۰۴. پژوهش و تحقیق درباره دیوان است.
توسط خاورشناس تیودور نولدکه ظاهراً
در سال ۱۸۶۴ و ۱۹۸۷ م. در مجله
استشراق چاپ شده است.
<المرشد، ص ۴۴۵.

۱۰۵. ربیعی نزاری، جعفر (معروف به نقدی)
مواهب الوهاب فی فضائل والد

امیرالمومنین علی بن ابی طالب علیه السلام
۱۰۵/۱. چاپ سنگی ۱۳۴۱ ق نجف.
۱۰۵/۲. تحقیق و تعلیق محمد هادی
امینی، بیروت: شركة الکتبی، ۱۹۹۱ م.
۳۰۴ ص

©

رحیمی، جهانشاه

۱۰۶. ستاره دنباله دار

تهران موسسه نباء ۱۳۸۱ - ۲۴ ص
کودک

©

۱۰۷. رساله فی صحه ایمان ابی طالب

(در مقدمه کتاب الايضاح لابن شاذان
ص ۶۷ تالیف مرحوم سیدجلال ارموی
یاد شده)

رضایی، اسدالله

۱۰۸. ابوطالب اسوه مقاومت و ایمان
قم: زائر، ۱۳۸۹، ۱۹۲ ص رقیعی

©

رضایی، امیرحسین

۱۰۹. «چهره جناب ابوطالب در ادبیات
فارسی»

فصلنامه تخصصی مطالعات قرآن و

۱۱۳. زبیدی، سهیل عبد الزهراء
ابوطالب الرمز الروحي للاسلام
نجف ۱۴۳۴ق. ۱۲۷ص.
- ©
۱۱۴. زمیزم، سعید رشید
۷۰ [سبعون] صورة مشرقة من حياة
ابوطالب
بيروت: دارالجمادين، ۱۴۳۲ق. ۱۵۸ص.
- ©
- زنجانی، میرزا ابراهیم < حمید سلیم
گندمی، عقدا لانامل در اثبات ایمان
ابوطالب.
زهرة الادباء فى شرح لامية شيخ
البطحاء ۱۱۵
- جعفر نقدی. نجف مطبعه حیدریه، ۱۳۵۶
ق - ۵۰ ص وزیرى
< الذریعه ج ۱۲ ص ۷۲
©
۱۱۶. الزواد، ناحی احمد
ابوطالب عقیده وکفاح
دار البصرة، ۱۲۰ص
(کتابخانه تخصصی پژوهشکده حج و
زیارت)
- سجاد، سید محمد حسن
سخنی چند پیرامون حضرت ابو
طالب عليه السلام
اصفهان: نشر حجت ۱۴۱۹ق. - ۳۰ص
جیبی
©
۱۱۷. سجاد، محمد حسین
شمع محفل طاها: مجموعه اشعار دربارہ
حضرت خدیجه به انضمام حضرت
۱۱۹. ابوطالب مظلوم تاریخ
اصفهان: مجمع النور، ۱۳۸۵
(کتابخانه مرکزی شهرداری اصفهان)
سردار کابلی کرمانشاهی، حیدر قلی خان
دیوان ابی طالب و شرح لامیه ابی طالب
< نقیباء البشر فى القرن الرابع عشر
ج ۲ ص ۶۹۸، چاپ جدید با عنوان طبقات
اعلام الشیعه ج ۱۴
[شرح لامیه ابوطالب توسط دکتر قربانی
زرین تصحیح و تحقیق شده و آمادہ
چاپ است]
سرور الشافعی، عماد عبد الکریم
صحوه الطالب فى رد الشبهات عن ابی
طالب ۱۲۰
بیروت بی نا ۱۴۲۶ ص ۴۶۴ وزیرى
©
۱۲۱. سلیم، عزالدین
«ابوطالب الصحابی المفتی علیه»
رسالة الثقلین، سنة ۸؛
العدد ۲۹، ص. ۱۵۰-۱۷۱.
العدد ۳۰، ص ۱۱۹-۱۳۷.
العدد ۳۱، ص ۱۴۷-۱۶۳.
مقاله
این مقالات به صورت کتاب چاپ
و منتشر شده است. نک ذیل: محمد، عبد
الزهراء عثمان (نام مستعار مؤلف)
سلیم گندمی، حمید < حمید سلیم
گندمی
سید زین العابدین
حضرت ابوطالب ۱۲۲
کراچی
(اردو)

۱۲۶. شرف الدین، سید محمد علی
شیخ الابطح او ابوطالب
بیروت: دارالارقم، ۱۹۸۷ م. مؤسسه
الاعلمی، ۱۴۴ ص وزیری
©
۱۲۷. <نسخه خطی: الذریعه ج ۱ ص ۲۹۵
۱۲۶/۱- ابوطالب
ترجمه سید ظفر مهدی جایسی (مدیر
مجله سهیل یمن هند)
(اردو)
<الذریعه ج ۱ ص ۷۹
<کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی (ره)
- شرفی، طالب علی
۱۲۷. «ابوطالب مسلم بقلبه و لسانه»
مجله ینابیع سال ۲ ش ۹، ۱۴۲۶ ق.
نجف
مقاله
شریف تهرانی عسکری، محمد
دیوان حضرت امیر و دیوان ابوطالب
۱۲۸. <المرئسد، ص ۴۴۶.
<طهرانی میرزا نجم الدین محمد
<عسکری، نجم الدین
شمیری، سعید
۱۲۹. ابوطالب علیه السلام اول المومنین
<تراثنا
۱۳۰. شیخ صدوق ابن بابویه، محمد بن علی
اخبار ابی طالب و عبدالمطلب و عبدالله
و آمنه بنت وهب
(الذریعه ج ۱ ص ۳۱۷)
شیدایی پور، محسن
۱۳۱. مردان بنی هاشم عبدالمطلب، ابوطالب،
<کتابشناسی اهل بیت ص ۴۰
سید، کمال
۱۲۳. ابوطالب ناصر الرسول
قم مؤسسه انصاریان ۱۳۸۴ ش -
۳۲ ص.
کودک
©
- ۱۲۳/۱. سید، کمال.
پناه چلچله‌ها: دمی با ابوطالب یار
پیامبر ﷺ، ترجمه سید ابوالقاسم
حسینی ژرفا.
قم: پارسیان، ۱۳۷۶.
[ترجمه کتاب: ابوطالب ناصر الرسول]
<سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران، تهران
سیدحسن، سیدظاهر
۱۲۴. ابوطالب نصیر الاسلام
مجله التضامن (عراق - ناصریه) سال ۳
ش ۲۰۱، ۱۳۸۵ ق.
<معجم
مقاله
شاکری، حسین
۱۲۵. ابوطالب شیخ البطحاء
قم: موسسه الاسلامیه للتبلیغ والارشاد
(قم، کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و
ایران)

- عبدالله و حمزه ---
 قم: دیانت، ۱۳۹۲ - ۹۶ ص جیبی
 ابوطالب، ص ۳۲ - ۵۹ ©
۱۳۲. شیرازی قندهاری افغانی، مولوی محمد
 حسن بن میرزا محمداکبر
 ایمان ابوطالب علیه السلام
 < تراثنا
 شیرازی، رضا
 ۱۳۳. شاید بیارد باران: داستان زندگی حضرت
 ابوطالب، تصویرگری طوبی قاضی زاده.
 تهران: پیام آزادی، ۱۳۷۶.
 کودک
- < سازمان اسناد و کتابخانه ملی
 جمهوری اسلامی ایران، تهران
 صافی موسوی، سیدمحمد
 ۱۳۴. ابوطالب علیه السلام داعیه الاسلام الاول
 < تراثنا
 صباحی، محمد مهدی
 ۱۳۵. «مواقف النبی صلی الله علیه و آله تجاه ابی طالب علیه السلام»
 در: جشن نامه آیت الله رضا استادی، به
 کوشش رسول جعفریان، قم: کتابخانه
 تخصصی تاریخ سلام و ایران، ۱۳۹۳.
 ©
- نیز نک < ابوطالب و قصیده الامیه
 صوانی بیهقی، شیخ معین الدین
 ۱۳۶. (فخرالزمان) ابوالمحاسن مسعود
 سلوة الشیعه فی تحقیق ایمان ابی طالب
 < تراثنا
 طبسی نجفی، محمد رضا
 ۱۳۷. منیة الراغب فی ایمان ابی طالب
 تحقیق عماد الدین طبسی
 قم، ۱۳۹۵ ق - ۱۵۸ ص رقی
 ©
- ۱۳۷/۱. تحقیق دیگر:
 منیة الراغب فی ایمان ابی طالب
 تحقیق محمد جعفر طبسی، قم: مرکز
 النشر التابع المکتب الاعلام الاسلامی،
 ۱۴۱۷ ق. ۲۴۸ ص.
 ©
- ۱۳۷/۲. ترجمه فارسی:
 ابوطالب یگانه مدافع اسلام
 مترجم محمد محمدی اشتیهادی
 تهران: قائم، ۱۳۵۴. ۲۵۹ ص.
 ©
۱۳۸. الطبسی، محمد علی
 حیاة ابی طالب
 < تراثنا
 طهرانی، میرزا نجم الدین محمد جعفر
 شریف بن میرزا محمد
 ۱۳۹. الشهاب الثاقب لرحم مکفر ابی طالب
 < الغدیر ج ۷ ص ۴۰۳
 < عسکری، نجم الدین
 < شریف تهرانی عسکری، محمد.
 ظلامه ابی طالب نظره فی آیه
 ۱۴۰. کاظمین الامانه العامه للعتبه کاظمین
 المقدسة، ۹۶ ص، رقی
 ©
- عام الحزن وفاة شیخ البطحاء ابی طالب
 والسیده خدیجة الکبری
 ۱۴۱. کاظمین: الامانة العامة للعتبة کاظمین
 المقدسة، ۱۴۳۳ ق. ۱۶ ص.
 ©

- عاملی، شیخ عبدالحسین نعمت
۱۴۲. اسلام ابی طالب علیه السلام
تراثنا <
عرفی، سید حیدر محمد سعید
۱۴۳. ابوطالب بطل الاسلام
دمشق: بی نا، ۱۴۱۰ ق. ۲۴۰ ص.
- عز می، سید عبدالحلیم
۱۴۴. «القول الصائب فی اسلام ابی طالب»
قاهره.
[من سلسله کتب اسلام وطن]
<المترشد، ص ۴۳۶.
عسکری، نجم الدین
۱۴۵. ابوطالب حامی الرسول وناصره
۱۳۸۰ ق. ۲۲۰ ص وزیری ©
عسلی، سعید
۱۴۶. ابوطالب کفیل الرسول ملحمة اسلامیه
من ۲۰۰۰ بیت
بیروت: دار الزهراء، ۱۴۰۶ ق. ۲۲۲ ص
عطار، قیس بهجت
۱۴۷. «شیخ الأباطح فی شعر الأوردبادی»
فصلنامه تخصصی مطالعات قرآن و
حدیث سفینه، سال دوازدهم، شماره ۴۷
«ویژه حضرت ابوطالب علیه السلام»، تابستان
۱۳۹۴، ص ۱۰۷-۱۱۹.
مقاله
عفراوی الطرفی، علی
۱۴۸. نیل المطالب فی مظلومیة ابی طالب
بیروت: دارالمحجة البيضاء، ۱۴۲۶ ق.
- عقیل المظفر، عبد الواحد بن احمد
۱۴۹. دراسه عن ابی طالب
<تراثنا
عکاس، علی
۱۵۰. ابوطالب کیست
۱۹۹۲ م
(بنگالی)
<کتابشناسی اهل بیت ص ۴۲
علوی امین، سید خلیل
۱۵۱. ابوطالب هل مات مسلماً؟
قاهره: مکتبه الشروق الدولیه، ۱۴۳۲ ق.
۸۷ ص وزیری
علی خان، سید محمد علی
۱۵۲. ابوطالب وبنوه جلد ۱ و
نجف، ۱۹۶۹ م. ۴۲۲ ص ج ۱ و ۱۲۹ ص
ج ۲ وزیری
توضیح اینکه این کتاب مشترکاً توسط
دارالمرتضی و دارالمحجة البيضاء در
بیروت نشر یافته است ©
علبوی کشکول، هناء عباس
۱۵۳. شعر ابی طالب دراسة ادبیه
قم: دلیل ما- ۱۴۲۹ ق.، ۵۴۷ ص وزیری
رساله دکترا
غایة المطلوب فی شرح دیوان ابی طالب
عم النبی
۱۵۴. جمع و شرح: سید محمد... الخطیب
النیدی الاخمینی المصری
طنطاء مصر، ۱۹۵۱ م. - ۱۸۵ ص

- < تراثنا
 ۱۵۵. غریفی بحرانی نجفی، سید مهدی
 الرغائب فی ایمان ابی طالب
 (الذریعه ج ۱۱ ص ۲۴۱)
 غریفی موسوی خطیب هاشمی نجفی،
 ۱۵۶. سید علی
 شرح قصیده ابی طالب
 (مستدرک اعیان الشیعه ج ۳ ص ۱۴۸)
 < مقدس موسوی غریفی، سید علی
 غفاری، عبد الرسول
 ۱۵۷. کبیر الصحابه ابوطالب
 نجف: العتبه العلویه المقدسه، ۱۴۳۳ق،
 ۵۵۱ ص وزیر
 ©
 ۱۵۷/۱. غفاری، عبدالرسول
 الدلیل الثاقب علی ایمان ابی طالب
 قم مکتبه الامام الحسین التخصصیه
 و طوبای محبت ۱۴۳۲ - ۲۲۰ ص رقی
 این کتاب برگرفته از کتاب کبیر الصحابه
 ابوطالب دکتر عبد الرسول غفاری نجف
 العتبه العلویه المقدسه است.
 ©
 ۱۵۸. فاضل، جعفر
 پدر ایمان
 مشهد: یوسف فاطمه ۱۳۸۷ - ۶۴ ص
 رقی
 ©
 ۱۵۹. فاضلی، حسین محمد علی
 المرشد، ابوطالب عم النبی ﷺ و والد
 الوصي ﷺ المومن قبل الاسلام،
 عدد خاص ۲۱-۲۲، بیروت: دار المحجة
- البیضاء، ۱۴۲۹ق، ۴۷۱ ص.
 ©
 ۱۵۹/۱. ابوطالب درفش یکتا پرستی
 ترجمه حمید رضا آژیر، مشهد: آستان
 قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی،
 ۱۳۹۱. ۵۵۱ ص.
 ©
 ۱۶۰. فخر روحانی، محمدرضا
 «حضرت ابوطالب از نگاه برخی
 مستشرقان»
 فصلنامه تخصصی مطالعات قرآن و
 حدیث سفینه، سال دوازدهم، شماره ۴۷
 «ویژه حضرت ابوطالب ﷺ»، تابستان
 ۱۳۹۴، ص ۱۰۶-۹۷.
 مقاله
 ©
 ۱۶۱. فرج پور، مرتضی [مصاحبه شونده]
 «مصاحبه علمی مکتوب با حجت الاسلام
 و المسلمین حاج شیخ مرتضی فرج پور
 درباره حضرت ابوطالب»
 فصلنامه تخصصی مطالعات قرآن و
 حدیث سفینه، سال دوازدهم، شماره ۴۷
 «ویژه حضرت ابوطالب ﷺ»، تابستان
 ۱۳۹۴، ص ۹۶-۷۳.
 مقاله
 ©
 ۱۶۲. فصیح هندی، شیخ محمد علی (ساکن
 مکه)
 القول الواجب فی ایمان ابی طالب
 المسمى (الرمی الصائب فی کبد الطالب
 لابی طالب)

Figlali, Ethem Ruhi
 "EBÛ TÂLIB"
 TDV Islam Ansiklopedisi,
 Vol.10, p.237-238

نجف: مركز الامير لاهياء التراث
 الاسلامي، ۲۰۱۲م.

قطع وزيري ۲۸۴ صفحه
 با اضافات سيد حسين حسني براقى و
 مقدمه و تحقيق سيد محمود مقدس
 غريفى

©

۱۶۸. قبانجى النجفى، سيد حسن سيد على
 منية الطالب فى حياة ابى طالب
 تحقيق: موسسه احياء التراث الشيعى،
 نجف الاشرف.
 قم: دليل ما، ۱۴۲۸ق. ۱۴۲ص.

©

۱۶۹. نسخه خطى < الذريعه ج ۲۳ ص ۲۰۴
 قربانى زرین، باقر
 ابوطالب

تحقيق على اكبر تلافى
 تهران: شركت نشر و تبليغ نيك معارف،
 ۱۳۷۱-۵۶ ص رقى

©

۱۷۰. قربانى زرین، باقر
 «شرح قصيده لاميه حضرت
 ابوطالب عليه السلام»
 كابلى

فصلنامه امامت پژوهى، ش ۱۱، پاييز
 ۱۳۹۲، صص. ۳۰۷-۳۱۳.
 مقاله

©

۱۷۱. قربانى زرین، باقر
 «شعر ابوطالب: گزارش و تحليل ادبى و
 محتوايى»

فصلنامه تخصصى مطالعات قرآن و
 حديث سفينه، سال دوازدهم، شماره ۴۷

۱۶۳. <الذريعه ج ۱۷ ص ۲۱۵
 فهمى پاشا، سيدعلى مشهور به چلبى
 زاده

طلبة الطالب فى شرح لامية ابى طالب
 مطبوع تهران ۱۳۲۷-۷۸ص
 <تواننا

۱۶۳/۱. چاپ مجدد در: مجله الموسم،
 شماره ۱۰۰، سال ۱۴۳۴ ق = ۲۰۱۳ م،
 ص ۳۷-۹۵.

۱۶۴. فيض آبادى، سيد بدر الحسن (۱۹۷۲ م)
 فيضان ابوطالب
 (اردو)، بنارس

<كتابشناسى اهل بيت ص ۴۱
 فيض آبادى، ناصر حسين
 سيدالحنفاء حضرت ابوطالب

۱۶۵. (اردو)، لاهور
 <كتابشناسى اهل بيت ص ۴۱
 فيضى الحنفى الجورومى، شيخ احمد

۱۶۶. فيض الواهب فى نجاته ابى طالب
 <اهل البيت ص ۵۸۴ ش ۳۷۷
 فيغلالى، ادهم روهي؛

۱۶۷. «ابوطالب»
 دائرة المعارف اسلام اوقاف دينى تركيه،
 ج ۱۰، ص. ۲۳۷-۲۳۸.
 مشخصات اصل اثر:

- «ویژه حضرت ابوطالب علیه السلام»، تابستان ۱۳۹۴، ص ۱۵۰-۱۶۴.
مقاله
©
۱۷۲. قره چه داغی تبریزی، محسن بن محمد (م. ۱۳۵۱ق.)
ایمان ابی طالب علیه السلام
<الذریعه ج ۲ ص ۵۱۳
قمی، احمد بن داود بن علی
۱۷۳. ایمان ابی طالب
قمی، سهل بن الیسع بن عبدالله
۱۷۴. ایمان ابوطالب علیه السلام
<تراثنا
قندهاری، مولوی حسن
۱۷۵. منظومه در مدح ابوطالب
تهران ۱۳۸۲ق. (مشهد کتابخانه آستان
قدس رضوی)
قنات، عبدالرحیم (۱۳۴۵ -)
۱۷۶. «در کنار پدر (ابوطالب)»
دانشنامه امام علی علیه السلام، زیر نظر علی
اکبر رشاد، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه
اسلامی، ۱۳۷۹. ج. ۸، ص. ۶۱-۱۴۴.
©
مقاله
کاروان، غلامرضا
۱۷۷. کاروانی در سایه ابر
قم: موسسه در راه حق، ۱۳۷۱.
در چاپ اول: ۱۳۶۶، هیئت تحریریه
موسسه در راه حق به عنوان پدیدآور
درج شده است.
کودک
- < کتابخانه آستان قدس رضوی، مشهد
کاشف الغطاء، محمد حسین
۱۷۸. رساله فی ایمان ابی طالب
نجف ۱۳۹۴ق.
< تراثنا
کدیمی، حسین جواد
۱۷۹. ابوطالب بن عبدالمطلب والد امیر
المؤمنین علی علیه السلام
بغداد ۱۹۶۷م.
< تراثنا
الگرکانی، شمس العلماء میرزا محمد
۱۸۰. حسین
مقصد الطالب فی ایمان آباء النبی و عمه
ابی طالب
بمبئی ۱۳۱۱ق. چاپ سنگی
<الذریعه ج ۲ ص ۱۱۱، الغدیر ج ۷
ص ۴۰۲
کعبی، داود سلمان
۱۸۱. ابوطالب ناصر الاسلام
دار الحوراء، بی تا ۱۰۸ ص رقی
©
الکلبی، هشام بن محمد (م ۲۰۶ق.)
۱۸۲. نسب ابی طالب
(الذریعه ج ۲ ص ۱۳۶)
کلیدار آل طعمه موسوی حائری، سید
۱۸۳. عبدالحسین
ترجمه حیاة ابی طالب عم النبی
(مستدرک اعیان الشیعه ج ۵ ص ۲۵۹)
کندی الجرجانی، ابی الحسن احمد بن
۱۸۴. محمد بن احمد بن طرخان (قرن ۵ ق.)
ایمان ابی طالب علیه السلام

- مقاله
©
گلی زواره، غلامرضا
ابوطالب مرد ستوده خصال
در: مجموعه ره توشه راهیان نور. قم:
بوستان کتاب، ۱۳۸۰
۱۹۰.
مقاله
لاهور، عزیز علی
مقام ابوطالب
۱۹۷۶ م
(اردو)
< کتابشناسی اهل بیت ص ۴۲
لطیف انصاری، مولانا خواجه محمد
معارج العرفان فی عصمت ابی طالب
عمران من آیات القرآن
< تذکره، ص ۳۳۱
لکهنو، سید اسد علی
حیات ابوطالب
۱۹۳.
(اردو)، امبه مشن، ۱۳۷۴ ق، الله آباد
سلمی پریس، ۱۳۷۴ ق
< کتابشناسی اهل بیت ص ۴۰
لکهنوی، سید محمدصادق
سردار قریش
(اردو) مدرسه الواعظین
< کتابشناسی اهل بیت ص ۴۱
الماحوزی البحرانی، ابی الحسن شمس
الدین سلیمان بن عبد الله
رساله فی ایمان ابی طالب
(مقدمه الاربعون حدیثا فی اثبات امامه
امیرالمومنین علیه السلام ص ۱۲ تالیف شیخ ابی
الحسن شمس الدین سلیمان بن عبد
الله... الماحوزی البحرانی)
۱۸۵.
< الذریعه ج ۲ ص ۵۱۲
کهمبان، ذاکر حسین حکیم
فتح الغالب فی شرح المطالب فی اثبات
ایمان حضرت ابوطالب
(اردو)
< تراثنا
کوفی، احمد بن القاسم (م ۴۱۱ق.)
۱۸۶.
ایمان ابی طالب علیه السلام
< الذریعه ج ۲ ص ۵۱۲
کوفی، احمد بن محمد بن عمار (م
۳۴۶ق.)
۱۸۷.
ایمان ابی طالب علیه السلام
< الذریعه ج ۲ ص ۵۱۲
گرساسبی، احمد رضا
ابوطالب
۱۸۸.
تهران: کتاب نیستان، ۱۳۸۸-۱۹۱۱ ص.
به صورت فیلم نامه نوشته شده است.
©
گلشنی، عبدالکریم
«ابوطالب»
۱۸۹.
دائرة المعارف بزرگ اسلامی، زیر نظر
سید کاظم موسوی بجنوردی، تهران:
مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ج. ۵،
ص ۶۱۸-۶۲۰.
مقاله
©
۱۸۹/۱. «ابوطالب»
دائرة المعارف الاسلامیة الکبری، زیر نظر
سید کاظم موسوی بجنوردی، تهران:
مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ج. ۴،
ص ۷۳۵-۷۳۷. (ترجمه عربی)

۱۹۶. مازندرانی، ملاعلی بن میرزا خلیل
شرح حدیث اسلام ابی طالب بحساب
جَمَل
(نسخه خطی مجموعه ۱۳۶ حسینیه
شوشتری های نجف)
< کتابشناسی اهل بیت ص ۱۸
۱۹۷. مالکی، علاء
مظلومیة ابی طالب
نجف الاشراف ۱۴۲۴ ق - ۱۸۸ ص
رقعی
©
۱۹۸. مجتهد کرکی، سید حسین (م ۱۰۰۱)
(منسوب)
۱۹۹. ایمان ابی طالب علیه السلام
< الذریعه ج ۲ ص ۵۱۲
مجتهدی، مهدی
«مروری بر دیدگاه‌های عماد عبدالکریم
سرور شافعی در باب ایمان ابوطالب»
فصلنامه تخصصی مطالعات قرآن و
حدیث سفینه، سال دوازدهم، شماره ۴۷
«ویژه حضرت ابوطالب علیه السلام»، تابستان
۱۳۹۴، ص ۳۴-۶۱.
۲۰۰. مقاله
محرم، نجاح
نصرة ابی طالب للاسلام
< تراثنا
محمد، حسام
ابوطالب مومن قریش
۲۰۱. نجف: دارالبذر، ۱۴۳۳ ق. - ۲۴ ص
وزیری
- ©
کودک
۲۰۲. محمد، عبد الزهراء عثمان
ابوطالب الصحابی المفتی علیه
بیروت: الهادی، ۱۴۲۵ ق، ۱۲۵ ص.
- ©
۲۰۳. محمداوی، علی صالح رسن
ابوطالب بن عبد المطلب دراسة فی
سیرته الشخصية ومواقفه من الدعوة
الاسلامية
بیروت: دارالمکتبه البصائر، ۱۴۳۳ ق،
۳۶۰ ص وزیری
- ©
۲۰۴. محمداوی، علی صالح رسن
بهادلی، شیماء هاتو فعل
«لامیة الشاعر أبی طالب بن عبد المطلب
(البحث الثاني) دراسة فی مضامینها أولا
(مناسک الحج)»
مجلة ابحاث البصرة (العلوم الانسانية)،
عدد ۳۶، ۱۱م، ص. ۲۵۵-۳۰۲.
- ©
۲۰۵. محمدی اشتیاردی، محمد
زندگی پرافتخار حضرت ابوطالب
تهران: انتشارات پیام آزادی، ۱۳۷۵-
۲۰۸ ص جیبی
- ©
۲۰۶. محمدی اشتیاردی، محمد
ابوطالب آموزگار پاسداری
قم: انتشارات هادی، ۱۳۹۹ ق.-
۱۴۴ ص جیبی
- ©

۲۰۷. محمودی، محمد باقر
 منیة الطالب فی مستدرک دیوان سید
 الاباطح ابی طالب علیه السلام ضمیمه دیوان
 شیخ الاباطح ابی طالب،
 قم: مجمع احیاء الثقافه الاسلامیه، ۵۱
 ص
 ©
۲۰۸. مدائنی البغدادی، ابی حسن علی بن
 عبدالله (م ۲۲۵ق).
 اخبار ابی طالب وولده
 <اهل البیت ص ۲۵ ش ۲۸
 مرتضوی، سید محمد؛
 ۲۰۹. «بررسی روایات ضحضاح»،
 مطالعات اسلامی: علوم قرآن و حدیث،
 ش. ۸۳/۳، پاییز و زمستان ۱۳۸۸،
 صص. ۱۵۳-۱۷۳.
 مقاله
 ©
۲۱۰. مرتضی عاملی، سید جعفر
 ظلامه ابی طالب، تاریخ ودراسة
 بیروت: المرکز الاسلامی للدراسات،
 ۱۴۳۰ق، ۱۷۵ص.
 ©
۲۱۱. مرتضی عاملی، محمد یوسف
 هذا هو ابوطالب
 بیروت: امجاد، ۱۴۳۰ق. ۲۳۷ص.
 وزیر
 ©
۲۱۲. مردانی، خیر الله
 یرتوی از سیمای تابناک ابوطالب
 قم: نشر راه قرآن، ۱۳۸۴-۱۷۰ص
- رقعی
 ©
۲۱۳. مرزه، عبد الحلیم حاتم
 ایمان ابی طالب من مصادر علماء السنه
 نجف: بی نا، ۱۴۲۳ق. ۳۵ص.
 © (۲۵۶۰۸)
۲۱۴. مسلوت، عبدالحمید محمود
 «أبو طالب بن عبدالمطلب»
 الازهر، المجلد العشرون، محرم
 ۱۳۶۸ق. ص. ۸۲-۸۶.
 ©
۲۱۵. المصری، معوض عوض ابراهیم
 الرسول والرسالة فی شعر ابی طالب
 کویت، ۱۹۸۲م. -۷۹ص
 <تراثنا
 مغنیه، احمد محمد
 ۲۱۶. ابوطالب المسلم (موسوعه التاريخ
 الاسلامی رقم ۶)،
 بیروت: دارالکتاب اللبنانی، ۱۹۸۳م.
 <تراثنا
 مغنیه، احمد محمد
 ۲۱۷. ابوطالب مع الرسول (من موسوعه
 التاريخ الاسلامی رقم ۵)
 بیروت: دارالکتاب اللبنانی، ۱۹۸۲م.
 <تراثنا
 مفید، محمد بن محمد (۳۳۶-۴۱۳ق).
 ۲۱۸. ایمان ابی طالب علیه السلام
 - تحقیق شیخ محمد حسن آل یاسین،
 بغداد: دارالتضامن در مجموعه سلسه
 النفائس (النهضة) الاولى للمخطوطات
 ۱۳۷۴-۱۳۸۴ ق.
 - تهران، تحقیق انتشارات موسسه

بعثت (ضمیمه کتاب الافصاح فی امامه

امیرالمومنین علیه السلام)

- لبنان، بیروت، موسسه المفید، ضمن
موسوعه مولفات الشیخ المفید، تحقیق
موسسه بعثت

©

- تهران انتشارات موسسه بعثت به
شکل مستقل توسط کنگره بین المللی
هزاره شیخ مفید

©

<الذریعه ج ۲ ص ۵۱۳

برخی از نسخه‌های اثر: مشهد: رضوی
(۸۲۸۸)؛ قم: مرعشی (۶/۲۵۵)؛ تهران:

ملی (۱۰/۴۴۵)، ملک (۶/۱۰۶/۶۱۵)، شورا
(۳/۸۳ حوئی)، دانشکده ادبیات

(۵/۱۱۲ب)؛ نجف اشرف کتابخانه آیت
الله حکیم.]

مقدس موسوی غریفی، سید علی
(معروف به خطیب هاشمی)

.۲۱۹

کتاب ماقبل من الشعر فی ابی طالب

<الذریعه ج ۱۹ ص ۲۳

غریفی موسوی خطیب هاشمی نجفی،
سید علی

منتفکی، عبدالله صالح

.۲۲۰

«معجم ما ألفت عن أبی طالب»
تراثنا، العددان ۶۳ و ۶۴، ۱۴۲۱ق.

ص ۱۶۳-۲۳۳.

مقاله

©

مهزومی البصری، ابی هفان (م ۲۵۷ق.)
علی بن حمزه البصری التیمی (م ۳۷۵

ق.)

دیوان ابی طالب بن عبد المطلب

تحقیق شیخ محمد حسن آل یاسین،
بیروت: دار ومکتبه الهلال، ۱۴۲۱ق.

ص ۳۸۱.

قسمت اول این کتاب همانطور که اشاره
می شود، به تحقیق سید محمد صادق آل

بحر العلوم ومرحوم شیخ محمد باقر

محمودی چاپ شده است.

۲۲۱/۱- دیوان ابی طالب عم

النبی صلی الله علیه و آله و سلم، جمع و شرح دکتر محمد
تونجی - ناشر دارالکتاب العربی بیروت

۱۴۲۹

۲۲۱/۲- این دیوان توسط سرکار خانم

سیده رقیه احمدی با همین نام ترجمه

شده است ناشر انتشارات اسوه تهران

سال نشر ۱۳۹۱

همراه با متن ۲۰۵ص

©

مهزومی، ابی هفان عبدالله بن احمد (م
۲۵۷ق.)

.۲۲۲

دیوان شیخ الاباطح ابی طالب

۲۲۲/۱- تصحیح و تعلیق سید محمد

صادق آل بحر العلوم در عراق و بیروت و

مکتبه نینوی الحدیثه در تهران چاپ و

نشر یافته- ۴۰ص وزیری

©

۲۲۲/۲- تحقیق و تعلیق و استدراک

مرحوم شیخ محمد باقر محمودی. قم:

مجمع احیاء الثقافة الاسلامیة، بی تا،

التراث، ۱۴۳۲ق. ۹۶ص.

©

نسخه خطی < الذریعه ج ۳ ص ۱۳۵
موسوی زنجانی، سید میرزا ابی القاسم
امین الدین محمد .۲۲۸

رسالة فی اسلام ابی طالب
(فهرست مشاهیر علمای زنجان)
< تراثنا

موسوی قزاز، سید جواد .۲۲۹
ابوطالب ناصر الاسلام والمومن الكافل
مقدمه: باقر شریف قرشی، بی نا،
۱۴۲۰ق. ۱۴۸ص.

©

موسوی کاظمینی واعظ، سید محمد
مهدی .۲۳۰

ایمان ابی طالب سید البطحاء شیخ
قریشی
کاظمین: جامعه الواعظ لعلوم آل البيت،
۵۴ ص وزیري

©

موسوی موحد ابطحی اصفهانی، سید
محمد علی .۲۳۱

سید البطحاء (ابوطالب)
۱۴۲۳ق.
< المرشد، ص ۴۴۱.

موسوی، سید عبدالرحیم .۲۳۲
سید البطحاء ابوطالب کافل رسول الله
وناصره

قم: المجمع العالمی لاهل البيت علیه السلام،
۱۴۲۲ق. ۱۲۰ص.

©

۲۳۲/۱. ابوطالب بزرگ مکة ترجمه (سید

۹۶ص.

©

مهلبی، علی بن بلال .۲۲۳

ایمان ابوطالب علیه السلام
< معجم ج ۱ ص ۲۶۳

الموسوی الحسنی، سید ابی الفتوح جلال .۲۲۴
الدین الحسن... مهنا الداودی
عمدة الطالب فی مناقب ابی طالب
< تراثنا

موسوی تستری لکهنوی، میر محمد
عباس .۲۲۵
(م ۱۳۰۶ق.)

بغیه الطالب فی اسلام ابی طالب
< الذریعه ج ۳ ص ۱۳۴

موسوی تستری لکهنوی، میر محمد
عباس .۲۲۶
م ۱۳۰۶

شرح قصیده ابی طالب
< الذریعه ج ۱ ص ۴

موسوی حسینی عاملی، سید محمد
بغیه الطالب فی ایمان ابی طالب (فی) .۲۲۷

بیان احوال ابی طالب و اثبات ایمانه
وحسن عقیدته

تحقیق: سید محمد مهدی موسوی
خرسان، قم: منشورات المكتبة الحیدریة،
۱۴۲۸ق. ۱۳۴ص.

©

۲۲۷/۱. تحقیق دیگر:

- بغیة الطالب فی حال ابی طالب
تحقیق محمد جواد نورالدین فخرالدین
بیروت مؤسسة آل البيت علیه السلام لاهیا

- البطحاء ابوطالب كافل رسول الله
وناصره)
ترجمه حسين على عربى (۱۳۴۹-)
قم: مجمع جهانى اهل بيت عليه السلام، ۱۳۹۳.
موسوى، شمس الدين فخار بن معد (م
۶۳۰ ق) .۲۳۳
- ایمان ابوطالب عليه السلام معروف به الحجة
على الذهاب الى تكفير ابى طالب عليه السلام
۱/۲۳۳ - چاپ سنگى نجف الاشرف
۱۳۵۱ ق
۲/۲۳۳ - تحقيق سيد محمد صادق بحر
العلوم نجف الاشرف، ۱۹۶۵ م ©
۳/۲۳۴ - تحقيق دكتور سيد محمد بحر
العلوم با مقدمه عبد الفتاح عبد المقصود
مصرى، بيروت دار الزهراء ۱۹۸۷ م
- قم مطبعه سيد الشهداء ۱۹۹۰ م
الميشمى الغديرى، مزيل حسين بن الله
دته .۲۳۴
- صفات ابى طالب عبد مناف
(مخطوط)
تراثنا
الميشمى الغديرى، مزيل حسين بن الله
دته .۲۳۵
- نبوه ابى طالب
تراثنا
ناصر الرسول ابوطالب
كاظمين: الامانة العامة للعتبة الكاظمين
المقدسة، ۱۴۳۲ ق. ۳۶ ص.
©
- ناصر كبير (الاطروش)، سيد ابى محمد
حسن .۲۳۷
- فصاحة ابى طالب
الذريعه ج ۱۶ ص ۲۲۵
نبل، محمد الريح حمد
ابوطالب مومن قريش .۲۳۸
خارطوم: جمعيت خيريه ثقلين، بى تا.
< كتابشناسى اهل بيت ص ۱۸
نجفى، محمد حافظ .۲۳۹
بوستان آل عمران ج ۱: ايمان ابوطالب
(اردو)
< كتابشناسى اهل بيت ص ۴۰
نرجس، عابده .۲۴۰
نگهبان رسالت
لاهور، ۱۹۹۵ م.
(اردو)
< كتابشناسى اهل بيت ص ۴۲
نسابه، ابى حسن (احسين)
رتبه ابى طالب و قريش و مراتب ولده
فى بنى هاشم .۲۴۱
< الذريعه ج ۱۰ ص ۷۷
نص ابى طالب على النبى .۲۴۲
من كتب الاسماعيليه
< الذريعه ج ۲۱ ص ۲۵۷
نظر خواهى درباره حضرت ابوطالب
فصلنامه تخصصى مطالعات قرآن و
حديث سفينه، سال دوازدهم، شماره ۴۷
«ويژه حضرت ابوطالب عليه السلام»، تابستان
۱۳۹۴، ص ۹-۳۳.
مقاله
©
- النعمى، ابى المظفر محمد بن احمد
اخبار ابى طالب (البهجه) .۲۴۴
(رجال النجاشى، چاپ جامعه مدرسين،

۲۵۰. < اهل البيت ص ۱۹ ش ۱۹
هنسوی، سيد سبط الحسن
شهاب ثاقب فی شرح ديوان ابی طالب
(اردو)
(مستدرک اعيان الشيعه ج ۵ ص ۲۲۰)
وات، ویلیام مونتگمری (۱۹۰۹-
۲۰۰۶م).
«ابوطالب»
دانشنامه اسلام، ویرایش دوم، زیر نظر
بیرمن و دیگران، ج. ۱، ص. ۱۵۲-۱۵۳.
لیدن (هلند): بریل، ۱۹۶۰-۲۰۰۷م.
(انگلیسی)
مشخصات اصل اثر:
- Watt, William Montgomery.
"Abū ālib."
*Encyclopaedia of Islam, Second
Edition*. Edited by: P.
Bearman, Th. Bianquis, C.E.
Bosworth, E. van Donzel, W.P.
Heinrichs., Vol. 1, p. 152-153.
Brill Online, 2015.
- ©
۲۵۱/۱. ترجمه فرانسوی:
"Abū ālib."
Encyclopédie de l'Islam, Vol.1,
Brill Online, 2015
- ©
۲۵۱/۲. ترجمه فارسی:
«ابوطالب»
دانشنامه ایران و اسلام، زیر نظر احسان
یارشاطر، طهران: بنگاه ترجمه و نشر
کتاب، ۲۵۳۷. ج. ۸. ص. ۱۰۵۹.
۲۵۶. ۱۰۵۶ ص ۳۹۵ ج ۲)
نقدی، جعفر < ربیع نزاری، جعفر
نقدی، جعفر < زهرة الادباء
نقوی امروحي هندی، سيد ظفر حسن بن
دلشاد علی بن امداد علی
ایمان ابوطالب علیه السلام
(؟اردو)
< تراثنا
نقوی، سيد اعجاز حسين
کفيل رسالت
(اردو)
< تذکره ص ۳۶
نیوبی، گردون
۲۴۷. «ابوطالب عبدمناف بن عبدالمطلب»
دانشنامه اسلام مختصر، وان ورلد،
۲۰۰۲م. (انگلیسی)
مشخصات اصل اثر:
Newby, Gordon
"Abu Talib Abd Manaf b Abd
al-Muttalib" in *A Concise
Encyclopedia of Islam,*
Oneworld Publications, 2002,
p. 17.
- ©
۲۴۸. همدانی نجفی، شیر محمد
حاشیة علی کتاب الحججہ علی النذاهب
الی تکفیر ابی طالب
< تراثنا
هندي سندی تتوی حنفی، محمدمعین
بن محمد امین بن طالب الله (م)
۲۴۹. (۱۱۶۱ق.)
اثبات اسلام ابی طالب علیه السلام

- ©
 وحیدی صدر، مهدی
 حضرت ابوطالب
 مشهد: مجتمع فرهنگی و موقوفه
 حضرت ابوطالب علیه السلام با همکاری عروج
 اندیشه، ۱۳۹۲. ۵۲ ص.
- ©
 کودک
 یزدی حائری، سید حسن (واعظ)
 ۲۵۳. منیه الطالب فی ایمان ابی طالب
 احتمالا به صورت چاپ سنگی نشر یافته
 (الذریعه ج ۲۳ ص ۲۰۴)
 ۲۵۴. یمانی، قاسم بن احمد
 المواهب فی الرد علی من قال باسلام
 ابی طالب
 قاهره: دار الحرمین، ۱۴۱۶ ق.
 < المرشد، ص ۴۳۷.
 یونس، ابراهیم
 ۲۵۵. محمد فی کفالة ابی طالب
 قاهره: مکتبه غریب، ۱۹۷۱ م.
- < المرشد، ص ۴۵۱.
 یونسیان، علی اصغر
 ۲۵۶. نیاکان نبوت وامامت (والدین رسول خدا
 و امیرالمومنین)
 مشهد: یوسف فاطمه، ۱۳۹۰. ۲۵۴ ص.
- Buhl > بوهل
 Fiğlalı > فیغلالی
 Haider, Najam Iftikhar > حیدر،
 نجم افتخار
 Rubin > روبین
 Watt > وات

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی